

KONGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES

uti

Calmar Län

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifna

EMBETS-BERÄTTELSE

för åren 1848, 1849 och 1850.

STOCKHOLM, 1853.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912. Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uti Calmar Län till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifna Embets-berättelse för åren 1848, 1849 och 1850. Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2010. Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

KONGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES

uti

Calmar Län

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifna

EMBETS-BERÄTTELSE

för åren 1848, 1849 och 1850.

STOCKHOLM, 1853.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
§ 1. Länets allmänna beskaffenhet.....	3.
§ 2. Länets invånare.....	3.
Folkskoleundervisningen.....	8.
§ 3. Näringarne.....	9.
Jordbruket.....	9.
Boskapsskötseln.....	14.
Skogarne.....	16.
Bergshandteringen.....	18.
Tackjernstillverkningen.....	19.
Stångjernsbruken.....	20.
Fabriker, bruk och öfriga näringar, som icke höra till bergsrörelsen.....	21.
Binäringarne.....	23.
§ 4. Politisk författning.....	24.
Kammarverk.....	24.
Kronouppbörden.....	26.
Politi.....	26.
Fattigvårdsväsendet.....	28.
Fångvårdsanstalter.....	30.
Städerna.....	32.
1:o Stapelstaden Calmar.....	32.
2:o Stapelstaden Westervik.....	35.
3:o Uppstaden Wimmerby.....	41.
4:o Sjöstaden Borgholm.....	42.

Tabellbilaga

Tabell för Städerna inom Calmar Län för åren 1848-1850

Tabell för Landet inom Calmar Län för åren 1848-1850

Underdånig berättelse om tillståndet i statistiskt och ekonomiskt hänseende inom Calmar Län för åren 1848, 1849 och 1850.

§ 1.

Länets allmänna beskaffenhet.

Under den tidrymd, som denna underdåniga berättelse omfattar, har Länet icke undergått någon förändring i afseende på gränser eller indelning; och hvad landets allmänna beskaffenhet angår, är icke något att hufvudsakligen tillägga den uti 1837—1841 årens underdåniga femårsberättelse intagne beskrifning, helst annan förändring i der omförmälda naturförhållanden icke ägt rum, än den, som kan hafva härflutit af de alltjemnt fortgående odlingarne af sjöars och kärtraktens utdikning, samt af de hårdt medtagne skogarnes glesnande, — omständigheter, hvilkas närmare vidrörande tillhör andra afdelningar af denna underdåniga berättelse.

§ 2.

Länets invånare.

År 1847 utgjorde Länets folkmängd 192,091 personer, deraf 93,211 man- och 98,880 qvinkön. Den uppgick år 1850 till 94,635 man- och 99,868 qvinkön, eller tillsammans 194,503 personer. Under mellantiden af tre år har befolkningen således ökat med 2,412 personer. Under de näst förut förflutne 6 åren hade folkökningen utgjort 10,054 personer. Folkmängdens ökning har således under de tre år, som nu äro i fråga, varit något mindre, än förut.

Ofvännämnde, år 1850 beräknade, folkmängd har, med hänsigt till olika ståndsklasser, varit fördelad på det sätt,

att: $\frac{596}{1000}$ deraf tillhört den egentliga arbetsklassen, eller sådana hushåll, som sakna eget jordbruk eller andra näringsmedel, än deras arbetskraft,

$\frac{339}{1000}$	»	»	Bondeståndet,
$\frac{19}{1000}$	»	»	Borgareståndet,
$\frac{11}{1000}$	»	»	ofrälse Ståndspersoner,
$\frac{1\frac{1}{2}}{1000}$	»	»	ägare af jordlägenheter utan åsatt mantal,
$\frac{9}{1000}$	»	»	Gemenskapen af krigsfolket,
$\frac{4}{1000}$	»	»	Presteståndet, samt
$\frac{3}{1000}$	»	»	Ridderskapet och Adeln.

Vid jemförelse emellan dessa förhållanden och de i förra berättelsen upptagna visar det sig, att den starkaste folkökningen äfven under nu ifrågakörande tidrymd ägt rum inom arbetsklassen.

Länets fasta egendom, bestående af hemman, frälseräntor, lägenheter, bergverk, fabriker och manufakturier, qvarnar och sågar samt hus i städer och köpingar, var, med hänseende till taxeringsvärdet, år 1850 fördelad emellan olika ståndsklasser på det sätt, att de hvar för sig innehade fastigheter till följande uppskattningsvärden, nemligen:

Ridderskapet och Adeln	3,261,798.
Presteståndet	209,801.
Borgareståndet	1,201,804.
Bondeståndet	10,263,072.
Ofrälse Ståndspersoner	1,115,869.
Embets- och Tjenstemäns boställen	634,742.
Andra personer	241,710.

Summa B:ko R:dr 16,928,796.

I afseende på befolkningens allmänna sedlighetstillstånd, får Landshöfdinge-Embete underdånigst åberopa hvad derom blifvit i sednaste underdåniga berättelsen anfördt. Af de inkomne fögderiberättelserne torde dock böra tilläggas följande:

Från Norra och Södra Tjusts häradar:

*De timade gröfre brotten synas hafva blifvit begångne af öfverilning och ögonblickliga ingifvelser samt böra icke kasta någon skugga på folkets

sedlighet i allmänhet, som är tillfredsställande och god. Benägenheten för starka drycker är, ehuru den ymniga tillgången på brännvin gör frestelserna till missbruk deraf många, säkerligen i aftagande. I detta hänseende återstår dock ännu för menuiskovännen mycket att både önska och hoppas. Pauperismen har utan tvifvel ur denna källa erhållit och erhåller ännu sin förnästa näring. För öfrigt uppenbarar sig bland folket vördnad för Guds ord samt deraf följande kärlek och omtanka för christelig ordning. Det så öfverklagade rättegångsbegäret hos allmogen tror jag vara i aftagande och rättegångarne skulle ovilkorligen i betydlig mån minskas, derest icke hvarje nämndeman hade rättighet att utgifva stämningar. Lättheten att erhålla stämningar gör att mången småsak, hvarom förlikning annars träffades, nu drages under Härads-Rättens pröfning. Konkurser synas nu vara mindre allmänna, än under förra qvinqvinniet, ehuru de dock äro flera, än hvad förr i tiden var brukligt."

"Folkets bildning är otvifvelaktigt i stigande. Det visar sig i dess större benägenhet för snygghet; dess färdighet i åtskilliga husslöjder och dess företagsamhet i odlingar m. m., i invredande af sina boningshus till mera bekvämlighet, i allännare kännedom af skrifkonsten m. m."

Från Tunälens, Sefvedes och Aspelands fögderi:

"Sedligheten har, under de förflutna tre åren, hvarken förbättrats eller försämrats, ty, så vidt utrönas kunnat af de från Härads-Rätterne ankomne brottmålsförteckningar samt Kronolänsmännens uppgifter rörande utförde åtal för begångne förbrytelser, utgöra dessa ungefärligen samma antal för hvarje år, som förut. Särskildt får jag nämna, det några gröfre brott, såsom mord och rån, högst sällan förekomma; utan förnämligast upptaga ransakningar om stölder och slagsmål domstolarnes protokoll. Dessa sednare slags brott, hvilkas tilltagande i antal måste tillskrifvas det allt mer och mer hos allmogen stigande begäret efter starka drycker, höra till ordningen för dagen och tima vanligtvis alltid vid marknader och andre folksamlingar och som oftast af svår beskaffenhet, af det skäl att vanan att begagna knifvar till tillhygge blifvit allännare. Det ofta öfverklagade rättegångsbegäret hos allmogen har jag trott mig finna vara något i aftagande; och hvad angår inträffade konkurser, är det sällan att sådana komma i fråga ibland bondeståndet. Deremot tyckes benägenheten för yppigt lefnadssätt allt mer och mer gripa omkring sig inom samma klass och mången bonde uppoffrar allt, för att kunna lefva och synas såsom en herreman."

Från Norra Möre, Stranda och Handbörds häraders fögderi:

”Hvad sedligheten hos tjenste- och arbetsfolk i allmänhet angår, torde ännu vara mycket att önska till deras förbättrande. Några gröfre brott, såsom mord, rån, hemgång och mordbrand hafva på de sednare åren icke varit anhängige vid domstolarne, med undantag af ett fall af mordbrand, som varit åkäradt, men ej kunnat i bevisning ledas. Deremot hafva slagsmål, stölder och andra mindre brottmål varit nära lika, om icke mera talrika, än under de fem föregående åren. Inom Handbörds härad, synnerligast i Högsby, Långemåla och Fliseryds socknar, äfvensom uti Bäckebo, Åby och Christvalla socknar inom Norra Möre härad, är ungdomen mer än annorstädes i öfrige socknarne af fögderiet begifven på rusgifvande drycker, dem man icke sällan ser personer vid 12 à 14 års ålder börja att allt för mycket anlita. En orsak härtill anses vara försummelse hos föräldrar, hushönder och målsmän, som ofta lemna ungdomen, synnerligast på helgedagar och lediga stunder, allt för mycken frihet. Vanligen instämmas af hvarje Kronolänsman inom fögderiet omkring 100 brottmål om året af mer eller mindre svår beskaffenhet.”

Från Södra Möre härads fögderi:

”Folket i allmänhet är af ett godt och fredligt lynne. Slagsmål och våldsgerningar af öfverilning, begångne under fylleri, jemte till det mesta smärre stölder, utgöra allmänna beskaffenheten af brotten. Dock äro gröfre, öfverlagda brott, tyvärr, ej utan exempel. Så hafva 2:ne mord i förening med rån och försåt blifvit begångna, för hvilka förbrytarne undergått dödsstraff medelst halshuggning. Den ene af desse förbrytare, förre bonden Jonas Svensson från Lindås af Madesjö socken, hade gått i försåt för en undantagstagare i nämnde gård samt mördat och rånat honom. Det är all anledning, att han dertill blifvit lockad och legd af undantagsgifvaren, ehuru denne ej kunnat danieligen öfvertygas om delaktighet i brottet. Den andre misddådaren, Peter Danielsson från Långaström, dömdes förlustig lifvet för det han, bland många andra förbrytelser, vid inbrott hos afskedade Båtsmannen Stare i Gårdsryd, och då denne satte sig till motvärn, dödat honom med ett pistolskott samt derefter misshandlat Stares hustru och föröfvat rån.”

”Brottens antal hafva eljest under förflutna 3:ne åren varit mindre än under de 3:ne föregående, hvartill orsaken egentligen får sökas deri, att orten ej varit träffad af missväxt under förstberörde år, hvilket förhållande, och då

folket i allmänhet haft sin bergning, föranledt till en betydlig minskning i tjufnads- och snatteribrotten, som eljest utgöra den talrikaste klassen af förbrytelser.”

”Processlystnaden synes äfven hafva minskats, hvartill man kan sluta deraf, att Tingen under sistförflutna 3:ne åren erfordrat endast 18 å 20 rättgångsdagar, då förut ända till 30 sådana under hvarje Ting voro behöflige. Konkursen hafva äfven varit mindre vanliga än under föregående tid.

”Deremot synes yppighet i lefnadssätt vara i starkt tilltagande. De förmögne bönderne depensera mycket på sin klädsel, åkdon och dylikt, vilja lefva öfver sitt stånd, förtära ofta utländska drycker och hafva på sednare tiden visat en bedröflig lust för hazardspel, hvilket öfvas under deras besök i Calmar. Det olyckligaste är att de mindre förmögne följa detta exempel, utan att beräkna sina tillgångar, hvilket ofta föranledt till ruin för dem och deras familjer. Landthandeln och gårdfarihandeln underlätta också betydligt tillfredsställandet af det allmänt rådande begäret efter lyx och njutningar.”

Från Ölands Norra Mot:

”Några brott af särdeles svår och ovanlig beskaffenhet hafva de trene sednare åren icke här inträffat utom ett år 1850 föröfvadt dråp och det uti Mars månad samma år, å Böda kronopark i Böda sockens norra del, af några byars inbyggare derstädes företagne öfverdåd och våld, hvilket förfarande för en del skyldige medfört en rättvis bestraffning och lemnat en helsosam varning åt mindre välsinnade personer der i orten.”

”Rättegångsbegäret kan icke sägas hafva tilltagit, utan förhåller sig dermed lika som de föregående åren, och de fleste vid domstolen förekommande tvistemål afse rättsanspråk af obetydligt värde samt någon gång knappast motsvarande rättegångsbesväret.”

”Här torde ock böra anmärkas, att ehuru genom de flerstädes å landet öppnade handelsbodas varuomsättningen underlättats och blifvit i alla afseenden mera liflig än förr, till stor fördel för den idoge och omtänksamme, har likväl landthandeln ledt till elände och undergång för de obetänksamme och lättjefulla, genom beqvämheten att dels emot utbyte af varor och dels emot kontant åtkomma snart sagdt alla öfverflödsartiklar.”

Från Ölands Södra Mot:

”Att folkets bildning synes vara i tilltagande, hvilket tillskrifves folkundervisningen: att den allmänna sedligheten likväl icke kan sägas hafva gått

framåt: att ifrån flera socknar klagas deröfver, att den nu i flera öppna bodar idkade landthandeln visat ett menligt inflytande på folkets både ekonomiska och moraliska tillstånd: att förmögenheten i öfrigt är någorlunda jemnt fördelad, så att betydlig rikedom eller stor fattigdom sällan förekomma: att konkurser äro sällsporde och att yppighet i lefnadssätt och klädsel synes vara i tilltagande.”

År 1848 voro i länshäktet förvarade 1,279 personer. Om derifrån af-räknas: Transportfångar, ej tillhörande detta Län 88,
 Bysatte personer 10,
 Lösdrifvare och försvarslöse 338,
 De som för böter undergått enkelt fängelse 190 626,

så återstår ett antal af 653 per-
 soner, hvilka varit häktade för egentliga brott.

År 1849 nedgick de häktades antal till 942,
 deraf transportfångar, bysatte personer, lösdrifvare och så kallade bö-
 tessittare utgjorde 463.
 egentliga brottslingar 479.

År 1850 utgjorde fångarnes antal endast 808.

Under ofvannämnde rubriker afräknas 461.

hvarrefter återstå, för egentliga brott häktade, blott 347.

Dessa zifferförhållanden synas visserligen häntyda på någon förbättring i folkets sedliga lif, men rätta orsaken till fångpersonalens minskning torde likväl vara att söka i den omständighet, att de under år 1847 i följd af missväxten högt uppgjagade pris på födoämnen sedermera och synnerligast under åren 1849 och 1850 betydligt nedgått, hvarigenom tillfällen till ärlig utkomst blifvit beredde den del af befolkningen, som saknar andra näringsmedel än sitt arbete.

Åt *folkskoleundervisningen* synes man nästan öfverallt i Länet egva ett tilltagande nit. Antalet af både skolor och lärjungar har betydligt ökat.

Förhållandet iuhemtas närmare af följande uppgifter för år 1850:

Födde-

Fögderier.	Antal Folkskolor.		Antal barn, som äro i skolåldern.	Antal barn, som be- vistat sko- lorna.	De till Folksko- lorna anslagne statsmedels belopp.			
	Pasta.	Flyddarna.				R:dr.	sk.	rst.
Tjustr	16	31	4,838	3,057	3,460	12	—	
Tunaläns m. fl. häraders . . .	14	19	5,366	3,819	3,680	42	—	
Norra Möre m. fl. häraders . .	12	11	6,108	3,849	2,966	15	3	
Södra Möre härad	7	18	5,863	4,029	2,561	1	5	
Ölands Norra Mot	9	6	2,522	1,483	1,495	31	8	
Ölands Södra Mot	5	13	2,300	1,982	1,345	42	—	
Summa	63	98	26,997	18,219	15,510	—	4	

År 1847 uppgick folkskolornas antal till endast 96, hvarti undervisning lemnades åt 11,387 barn.

På dessa tre åren hafva således tillkommit 65 nya skolor och de undervisade barnens antal har ökat sig med 6,382.

§ 3.

Näringarne.

Jordbruket fortfar att vara Länets hufvudnäring och har under de tre år, hvarom nu är fråga, gjort icke obetydliga framsteg, dels genom utvidgade odlingar och dels genom förbättringar i brukningsmethoderna.

De betydligaste nyodlingarne hafva uppkommit genom utdikning af mossar eller kärr. Uti en å gränsen emellan Södra Tjust och Sefvedes härad belägen större sjö, Yxtern, har, genom utloppens upprepning, vattenytan blifvit icke obetydligt sänkt, hvarigenom vid stränderna vunnits flera hundra tunnland torr mark, som läter kunna odlas. Fråga är å bane att ännu mera aftappa denna sjö. På ägorne till Öfverrum i Norra Tjustrs härad har en mindre

sjö, Bodasjön kallad, blifvit med en kostnad af 7,000 R:dr B:ko totalt urtappad, hvarmedelst vunnits 80 tunnland odlingsbar mark. Vid samma egendom har ytan af sjön Ryfven blifvit sänkt 3 alnar under förra medelhöjden. Arbetet har kostat 6,600 R:dr B:ko och lemnat till resultat 110 tunnland odlingsbar jord af god beskaffenhet. Förberedande åtgärder äro vidtagne för sänkning af den stora sjön Windomen i Norra Tjusts härad, deraf påräknas en landvinning af flera hundra tunnland. Vid Fingetorp i Gärdserums socken och samma härad har en sjöaftappning redan blifvit verkställd och lemnat betydliga odlingslägenheter. I Tunaläns härad har man också sysselsatt sig med aftappning af flere smärre insjöar och kärr, hvarigenom vunnits mycken odlingsbar jord. De uti förra underdåniga berättelsen omförmälda fem, med statsanslag understödda, utdikningsföretag hafva fortgått och till en del blifvit fullbordade.

På de större egendomarne i Länets har man allmänt infört ett mera rationellt jordbruk än tillföre och allmogen har börjat att följa exemplet. På slättlandstrakterna af Länets är det numera icke sällsynt, att finna åkerjorden lagd i vaxelbruk, så att en del deraf bär klöfver eller andra foderväxter. Hvarjemte allmogen börjat att allmännare begagna plojen och andra förut här i orten mindre vanliga redskap till jordens ändamålsenligare brukning. Man ser också nu oftare, än förr, allmogens åkrar vara genomskurna af erforderliga diken. På flera herrgårdar har man börjat med anläggning af täckta diken. Skiftesförrättningarne hafva fortgått med oförminskad drift och de flesta af Länets Landtmätare hafva haft sin tid fullt upptagen. De flesta byar och samfundigheter hafva redan undergått laga skifte och inom många hemmansnummer är åbodelning verkställd.

Den underdånigst bifogade tabellen upptager förhållandet med utsäde och skörd af hvarjehanda sädeslag och potates. Med ledning deraf har Landshöfdinge-Embete, för att utröna i hvad mån skörd och utsäde af- eller tilltagit, uppgjort en lika beskaffad jämförelse, som den, hvilken finnes intagen i sednaste underdåniga berättelsen; och denna jämförelse, hvilken äfven nu är förenad med uträkning huru mycket af spanmåls- och potatesskörden skulle, vid jemn fördelning, belöpa på hvarje individ af Länets befolkning, utfaller sålunda:

Sädeslag.	Medelförhållande under ett år.				Af skörden belöper på hvarje person.			
	Utsädde tunnor.		Skördade tunnor efter afdrag för utsädet.		1842—47.		1848—50.	
	1842—1847.	1848—1850.	1842—1847.	1848—1850.	T:r.	K:pr.	T:r.	K:pr.
Hvete	2,090	2,289	10,817	11,583	—	2	—	2
Råg	43,092	46,317	197,738	224,373	1	1	1	5
Korn	30,092	31,116	144,905	130,214	—	24	—	21
Blandsäd och Hafra	9,306	11,328	34,897	42,899	—	6	—	7
Ärter	1,606	1,807	7,249	7,537	—	1	—	1
Summa säd	86,186	92,857	395,606	416,606	2	2	2	4
Potates	64,576	58,411	316,344	258,675	1	21	1	11

Enligt de uppgifter, på hvilka ofvanstående beräkning är grundad, har under nu ifrågavarande tidrymd årliga sädesafkastningen blifvit omkring 20,000 tunnor större, men potatesskörden deremot 58,000 tunnor mindre, än under åren 1842—47. Då man jemför de under bägge dessa tidrymder uppgifne medelbeloppen af utsädet, så vill det synas, som om nyss anmärkta skillnad hade sin enklaste förklaringsgrund i det förhållande, att odlingen af potates blifvit mera inskränkt än tillföre, och att den derigenom besparade jorden i stället användts till sädesodling. Att spanmålsafkastningen i verkligheten varit större, än nu är uppgifvet, torde dock med säkerhet kunna antagas, helst känt är, att från de flesta trakter af Länet afsättas betydliga qvantiteter spanmål till andra orter, jemte det att en icke ringa mängd säd dels förvändas i bränvin och dels användes till kreaturens utfodring. Af den för åren 1848—50 uppgifna medelskörden skulle, vid jemn fördelning på Länets alla hemman, belöpa på hvarje fullt hemman följande skörd för ett år, nemligen

af Hvete	3	T:r	15	K:r.
» Råg	66	»	12	»
» Korn	38	»	22	»
» Hafra och Blandsäd	12	»	25	»
» Ärter	2	»	8	»
Summa Säd	123	T:r	18	K:r.
och af Potates	76	»	29	»

hvilka qvantiteter uppenbarligen äro ringare, särdeles hvad Råg, Korn och Potates angår, än som vanligen på de flesta hemman i detta Län skördas.

Under de tre år, som äro i fråga, har Länet varit förskonadt från någon allmänare missväxt. I de flesta trakter, synnerligast på slättlandet, har dock potatesen gifvit klena skördar och lidit af sjuklighet, som försvårat dess förvarande öfver vintern.

Utom de i tabellen upptagne sädesslag, odlas, fastän mindre allmänt, äfven andra, såsom bohvete, som ofta förekommer i sandjordstrakterna af Handbörds och Aspelands härad, vicker, som mångenstädes brukas, egentligen blott till grönfoder, samt rapps, som odlas endast å en och annan herrgård. Af rotfrukter hafva rofvor och kålrötter åter börjat komma mera i bruk sedan man funnit att potatesskördarne slagit fel. Markegångsvärdet i medeltal under åren 1848—1850 har på fasta landet af Länet varit å Råg 7 R:dr 32 sk. och å Korn 5 R:dr 25 sk. 4 rst. B:ko tunnan, samt något mindre på Öland.

År 1850 funnos inom Länet följande antal sockne-spanmåls-magaziner, nämligen:

Fögd er i er.	Antal magaziner.	Fond af		Summa spanmål Tunnor.
		Råg.	Korn.	
		Tunnor.	Tunnor.	
Tjust	14	2,652	60	2,712
Tunaläns m. fl. härad	11	985	271	1,256
Norra Möre m. fl. dito	13	1,268	844	2,112
Södra Möre	13	2,269	478	2,747
Ölands Norra Mot	8	586	306	892
Summa	59	7,760	1,959	9,719

I Ölands Södra Mot, hvarest år 1847 voro endast två magaziner med en fond af 55 tunnor tillsammans, finnes nu icke något socknemagazin. Vid jämförelse för öfrigt emellan ofvanupptagne förhållande och det, som omförmåles i sednaste underdåniga berättelsen, visar det sig, att hela antalet af Länets socknemagaziner under åren 1848—1850 ökats med 3 och att sammanräknade spanmålsfonden vunnit en tillökning af 1,130 tunnor. Nästan alla dessa magaziner äro så inrättade, att utlåning af säd derifrån verkställes hvarje vår, ehvad orten lider af spanmålsbrist eller icke, och hvad som lånas skall

med en ränta af 2 till 4 kappar på tunnan, återbetalas samma års höst. Räntevinsten användes till hvarjehanda kommunala behof, såsom fattigvård, skollärare-aflöning m. m. Dessa inrättningar äro således i sjelfva verket endast på vinst beräknade läneanstalter, och de anlitas företrädesvis af torpare och inhyses folk, för hvilka, om missväxt infaller emellan utlånings- och förfallotiderna, återbetalningen stundom blifver ruinerande. Endast några få magaziner äro mera ändamålsenligt inrättade.

I sammanhang med jordbruket torde en öfversigt böra lemnas af bränvinsbränningen, hvilken dermed i allmänhet står i förening. Under år 1850 var förhållandet följande:

Fögderier.	Antal bränvinspannor.			Sammanräknade kanne-rymder.	Beskattningsens belopp i Bankomynt.		
	1:a klass.	2:a klass.	3:e klass.				
Tjust	752	33	5	14,083	7,577	2	4
Tunälans m. fl. härad . .	909	3	3	15,296	4,903	34	2
Norra Møre m. fl. d:o . . .	876	2	4	14,972	5,154	5	6
Södra Møre härad	546	1	2	12,073	5,209	47	11
Ölands Norra Mot	40	2	1	1,019	1,228	41	4
Ölands Södra Mot	7	1	1	247	202	2	—
Summa	3,130	42	16	57,690	24,275	37	3

Den sednaste underdåniga berättelsen innehåller icke någon uppgift på bränvinspannornas antal och rymd eller derfor erlagd beskattning, och det faller sig således svårt att göra någon fullständig jämförelse emellan förhållanden under de två tidrymder, som denna och förra berättelsen omfatta. Det torde dock kunna antagas, att den minskade potatstillgången äfven föranledt någon minskning i antalet af mindre, hos allmogen brukliga bränvinspannor i första klassen, men det är icke troligt, att en sådan nedsättning af de mindre bränvinspannornas antal föranledt någon motsvarande förminskning af Länets hela bränvinsproduktion, hvilken tvärtom synes, genom anläggning af större brännerier och ett mera allmänt användande af säd till bränvinsfabrikationen, hafva något stigit. — Eljest skulle troligen bränvinet icke hafva kunnat, såsom under åren 1848—50 varit förhållandet, hålla sig i det låga

priset af 32 à 36 sk. r:gs kannan, under det att, åtminstone vartiderne, de allmännaste prisen å dertill använde råämnen varit för råg 15 R:dr, för korn 12 och för potates 5 à 6 R:dr samma mynt tunnan.

Boskapsskötseln, ehuru den fortfar att utgöra en af Länets hufvudnäringar. är likväl icke på långt när uppdrifven till den höjd, hvartill den, med afseende på lokal- och naturförhållanden, borde kunna komma. Endast från skogs-trakterne och från några socknar af Öland säljas kreatur samt smör och ost i någon större mängd. I öfriga delar af Länets är produktionen af denna närings alster knappast motsvarande ortens och Länets städers eget behof. I Calmar och Westervik importeras årligen från utlandet en mängd oberodda hudar samt icke obetydliga kvantiteter talg; och denna import motväges icke af de mindre partier smör och ost, som årligen från detta Län skickas till Stockholm och andra inrikes orter. Forskar man efter orsakerna till det i allmänhet mindre goda tillstånd, hvori boskapsskötseln inom länet sig befinner, så erfar man, att dessa orsaker äro, inom skogstrakterna, omtankans och arbetets alltför ensidiga riktning åt skogsafverkningen, hvarunder dragoxarne utmagras, jordbruket försummas och halmtillgången minskas, så att kreaturen ofta strax efter snöns bortgång måste utsläppas att söka en både otillräcklig och osund näring på den kalla och fuktiga marken, samt på slättlandet den öfverhandtagna bräuvinsbränningen, som föranledt uppodling af allt för mycket jord till åker, på ängens och betesmakens bekostnad. Antalet af underhållna kreatur utgjorde, enligt tabellerne:

	Åren 1842 - 47.	Åren 1848 - 50.
Hästar	22,258	21,543.
Oxar	27,239	28,733.
Kor	55,498	57,924.
Ungboskap	29,463	31,086.
Får	86,681	90,907.
Svin	30,810	33,540.
Getter	747	575.

Vore de till grund för tabellerna lagda uppgifter fullt noggranna och tillförlitliga, så skulle man deraf komma till det resultat, att antalet af hästar och getter något, ehuru obetydligt förminskats, men att deremot mängden af oxar, kor, ungboskap, får och svin ökat sig i icke ringa mån. Denna tillväxt synes dock alltför betydlig för att hafva uppkommit under en tidrymd af

endast tre år, och skillnaden torde således till en del böra tillskrifvas upp-
gifternas oriktighet.

Om det sednast uppgifna antal kreatur jemnt fördelas emellan Länets
3,365 hemman, så belöpa deraf på hvarje hemman

6 à 7 hästar.
omkring 8 oxar,
» 17 kor,
» 8 à 9 ungnöt,
» 27 får
och » 10 svin.

Medel-markegångspriset å ladugårdseffekter har för fasta landet af Länets
under ifrågavarande tre år varit följande:

Ett L \mathcal{L} smör	B:ko R:dr	5:	21.	4.
» » ost	» »	2:	32.	—
» » fläsk	» »	3:	21.	4.
» » torrt kött	» »	2:	19.	6.
» » talg	» »	5:	13.	4.
En laggild oxen om 15 L \mathcal{L}	» »	38:	32.	—
En ko	» »	24:	36.	—
Ett svin	» »	12:	42.	8.
Ett får	» »	3:	34.	8.
Ett lamm	» »	1:	41.	—

Ottenby Stuteri har fortfarande verksamt bidragit till hästafvelns för-
bättrande. Derifrån utsändas årligen tjenliga hingstar såsom landtbeskällare
till olika trakter af Länets. Ej blott ståndspersoner, utan ganska många af
allmogen låta betäcka sina ston af dessa hingstar, hvarförutan årligen en stor
mängd ston för sådant ändamål föres till Ottenby. Också finner man nu
vid de årliga kreatursmarknaderna på Öland ganska många efter Ottenby
hingstar fallne unghästar, som i allmänhet äro vackra och starka och i fjerde
året vanligen mäta i höjd från 2 till 5 tum öfver 9 kvarter. På Ottenby
hålles hvarje höst en auktion, hvarvid försäljas 30 à 40 hästar, 14 à 15 bo-
skapskreatur och omkring 100 får. De hästar som säljas äro till största delen
unga hingstar och ston af 3 och 4 års ålder. Dessa hästar äro mycket be-
gärliga och den omständighet, att många af de sålda hästarne inropats af per-
soner, hvilka från inrättningens början nästan hvarje år återkommit för att
göra icke obetydliga uppköp, torde innefatta det säkraste bevis på hästarnes
godhet och uthållighet. — Auktionspriset har också visat sig vara i ett jemnt

stigande och har på de sednare åren för de unga hästarne uppgått i medeltal till 250 å 300 Rdr B:ko stycket. Vid dessa auktioner, å hvilka stuteriet vanligen säljer hästar och andra kreatur för omkring 8,000 Rdr B:ko, ser man ofta en icke ringa mängd, allmogen och kringboende ståndspersoner tillhörige hästar, som äfven utbjudas till salu och hvaraf många finna köpare till höga pris.

Stuteriet underhåller vanligen öfver vintern 200 hästar, deraf 50 moderston. De födda fölens antal utgör i medeltal 40 årligen. Vid stuteriet underhållas dessutom 170 boskapskreatur af en särdeles god och väl bibehållen stam, som sedan äldre tider tillbaka der funnits. Schäferiet består af 500 får af Southdowns-race. — De springbaggar, som på de årliga auktionerna försäljas, föras ofta till aflägsna orter i riket. Enabanda är förhållandet med de på dessa auktioner tillgängliga kalvvar och unga tjurar. Utom den nytta, som stuteriet sålunda medför, genom utlemnande och spridning af race-djur, är denna inrättning äfven i ett annat hänseende nyttig för orten. Under sin nuvarande upplyste och nitiske chef, utgör den nämligen ett i högsta mätto gagneligt föredöme såväl i afseende å lämpligaste sättet att uppföda, sköta och behandla hästar, boskap och får, som äfven hvad angår jordbruket, hvilket vid Ottenby både är betydligt och bedrifves med ordning, omtanka och framgång. Egendomens areal utgör 2,600 tunnland, deraf 500 äro odlade. Af den odlade jorden brukas 300 tunnland i cirkulation och 200 i så kalladt koppelbruk. — Spanmålsafkastningen uppgår årligen till 1,800 å 2,000 tunnlor och höskörden i medeltal till 1,800 parllass. Under den tidrymd, som nu är i fråga, har vid Ottenby blifvit nybyggd en ladugårdsbyggnad af sten, 180 alnar lång. Sammanräknade längden af de stenhusbyggnader, som efter stuteriets inrättande blifvit vid Ottenby uppförde, utgör icke mindre än 828 alnar och bredden af dessa hus är i allmänhet 24 alnar.

Skogarne. I afseende på dessas beskaffenhet och hushållningen dermed finnes fortfarande anledning till samma yttranden och anmärkningar, som förekomma i sednaste underdåniga berättelsen.

Exporten af trädvaror, betydligt minskad åren 1848 och 1849 såsom följd af krigsoroligheterna inom Danska Staterna, har dock år 1850 åter uppgått till ungefär samma belopp, som beräknades för år 1847.

Prisen å dessa varor voro väl 1848 och 1849 något nedtryckta, men stego sedermera vid en ökad afsättning och voro år 1850 i allmänhet högre, än under åren 1842—1847.

Vanli-

Vanligaste priset å en tolst 6 alnar 12 tums enkla furubräder var år 1850 $7\frac{1}{2}$ å 8 R:dr R:gs. För hvarje understigande tum af bredden minskas försäljningspriset gemenligen med En R:dr R:gs, till dess bräderna understiga 9 tums bredd, då de anses för vrak och gälla mindre. Vrakbräderna skeppas hufvudsakligen till Skåne och Köpenhamn, men de goda bräderna jemte balkar och sparrar hafva den hufvudsakligaste afsättningen på Fyen och öfriga Danska öar, Jutland, Schlesvig och Holstein samt Lübeck och Mecklenburg.

Från Böda kronopark på Öland hafva under ifrågavarande tidrymd afverkats skogsprodukter till de belopp, som upptagas i följande uppgift, hvilken äfven lemnar upplysning om de penningar, som för utsynte sådane effekter till Skogsplanterings-Kassan under samma tid influtit:

Skogsår.	Beviljade utsyningar.		För parkens eget behof använde.	Genom auktionerne försålde skogseffekter.	Summor.	Influtne penningar.		
	Ved.	Byggnadsvirke.				Banko.		
	kubikfot.	kubikfot.	kubikfot.	kubikfot.	kubikfot.	R:dr.	sk.	rst.
1848—49	59,110	2,100	6,107	108,493	175,810	2,388	46	7
1849—50	61,205	3,300	4,476	149,800	218,781	4,416	3	8
1850—51	63,201	3,200	7,145	82,768	156,314	2,199	46	1
Så	183,516	8,600	17,728	341,061	550,905	9,005	—	4
eller i medeltal årligen . .	61,172	2,867	5,909	113,687	183,635	3,001	32	1

Under tidrymden 1842—47 uppgingo de årligen utlemnade skogseffekternas kubikiinhåll i medeltal till endast 163,182 och de influtne penningarne till blott 1,695 R:dr 19 sk. 3 rst. Under de 3 år, som nu äro i fråga, har således uppkommit en betydlig ökning i parkens afkastning. I Juli månad år 1848 uppkom skogseld å parkens 3:de och 4:de block, hvarigenom 12 tunnland afbrändes. Efter all sannolikhet var elden uppsåtligen anlagd, men gerningsmannen kunde icke uppläckas.

Följande hufvudsakliga arbeten hafva å parken under dessa 3 år blifvit verkställda, nemligen:

Berättelse öfver Calmar Län för åren 1848—1850.

Ny stängsel uppförd till en längd af . . .	1,709	famnar.
Upphackning af quadratalns-rutor för frösädd	5,402	stycken.
Långved sågad	3,901	lass.
Tallris, utkördt på Byrums flygsandsfält .	381	»
Tallplantor, utplanterade derstädes . . .	9,888	stycken.

Oloffliga åverkningar hafva å skogen ägt rum:

1848—49 till belopp af	34,864	kubikfot.
1849—50 dito	59,354	d:o.
1850—51 dito	48,708	d:o.

Summa 142,926 kubikfot.

De betydligaste åverkningarne skedde således under vintren till år 1850, och den våldsamt samt det uppenbara trots emot lagarne och deras väktare, hvarmed åverkarnas och deras medhållares utöfvade och beledsagade skogsstölderne å kronoparken, föranledde Eders Kongl. Maj:t i Mars månad 1850, att i nåder till stället kommendera 100 man af Calmar Regemente. Under skydd af denna militärbevakning företogos ej allenast ransakningar med de brottslige, af hvilka många blefvo strängt straffade, utan ock forskningar och spaningar efter de åverkade skogseffekterna, deraf ganska betydliga quantiteter upptäcktes samt dels användes till utsynningar och dels för Skogsplanterings-Kassans räkning försålles. Jägmästaren har uppgifvit, att de sålunda vidtagne stränga åtgärderne injagat en helsosam fruktan hos den talrika del af ortens befolkning, som förut vanligen under vintrarne sysselsatt sig med olofflig skogshygge.

Enligt förra underdåniga berättelsen hade till boställen å Jägmästaren och tvänne af Underjägarne å kronoparken anslagen jord ännu icke hunnit att blifva uppodlad. Sedermera har sådant blifvit verkställt.

De bägge häradsallmänningarne, den ena i Handbörds och den andra i Norra Møre härad, komma att indelas till traktbugning, hvarförinnan likväl erfordras rågångsjemkningar, dertill Landtmätare blifvit förordnad.

Bergshandteringen. Inom Länet finnas endast några få jerngrufvor, belägne inom Ukna och Trysserumis socknar af Norra Tjusts härad. Malm-brytningen derutur besteg sig år 1848 till 2,500 och 1850 till 1,200 Sk \ddot{a} . År 1849 blefvo grufvorna icke bearbetade. En betydlig, ehuru till vigten icke uppgifven, mängd så kallad sjö- eller myrmalm har deremot hvarje år blifvit från flera sjöar i Länet upphemad och vid masugnarne använd till gjut-

gods och tackjern. Den i öfrigt till tackjernsblåsning erforderliga malm har hemtats från Utö och andra utom Länet belägne grufvor.

Af 10 masugnar, som i Länet finnas, hafva år 1848 nio, 1849 endast sex och 1850 åtta varit i gång. Tackjernstillverkningen och värdet deraf efter fastställda lösningspris hafva utgjort:

	Tillverknings- belopp.	Lösnings- pris.		Värde.	
	Skø.	R.dr.	sk.	R.dr.	sk.
År 1848	17,729	5	24	97,509	24
» 1849	6,885	5	32	49,015	—
» 1850	16,990	6	—	101,940	—
Summa tillverkningsbelopp och värde	41,604	—	—	248,464	24
eller i medeltal för hvarje år	13,868	—	—	82,821	24

Under åren 1842—47 utgjorde Länets tackjernstillverkning i medeltal endast 12,367 Skø årligen. Den har således ökat sig med 1,501 Skø.

Tillverkningen af gjutgods, som hufvudsakligen bedrifvits vid Ankarsrums, Hagelrums och Öfverums bruk, har utgjort:

år 1848	919 Skø
» 1849	1,117 »
» 1850	867 »

Summa 2,903 Skø.

eller i medeltal för hvarje år 901 Skø, som, efter ett värde af 18 R.dr Skepundet, motsvarar 16,218 R.dr Banko.

Vid Ankarsrum och Öfverum begagnas så kallade kupol- eller reverberugnar för omsmältning af tackjern. Vid dessa gjuterier har tillverkningen utgjort:

år 1848	2,102 Skø till ett värde af 37,836 R.dr.
1849	2,688 » » » 48,384 »
1850	3,092 » » » 55,656 »
eller tillsammans	7,882 Skø 141,876 R.dr.
som gör i medeltal för hvarje år	2,627½ Skø 47,292 R.dr.

Stångjernsbruken i Länet äro desamma, som omförmålas i de bägge sednaste underdåniga femårsberättelserne. Den under nu ifrågavarande år vid dem åstadkomna tillverkning af stång- och ämnesjern har uppgått till följande kvantiteter och värden, de sednare beräknade efter hammarskattsjernets lösningspris:

	Tillverkningsbelopp.	Lösningpris.		Värde.	
	Skø.	R:dr.	sk.	R:dr.	sk.
År 1848	11,444	14	36	168,799	—
» 1849	11,554	15	—	173,310	—
» 1850	10,945	16	—	175,120	—
Tillsammans	33,943	—	—	517,229	—
eller i medeltal för hvarje år	11,314 $\frac{1}{3}$	—	—	172,409	32
Medeltillverkningen under åren 1842—47 utgjorde	9,576	—	—	140,942	20
Den har således ökat sig med	1,738 $\frac{1}{3}$	—	—	31,467	12

Dessa zifferförhållanden häntyda på en icke obetydlig förkofran uti ifrågavarande näring, så mycket mera tillfredsställande, som den för åren 1842—47 anmärkta medeltillverkning också utvisade en icke ringa tillökning af medelbeloppet utaf derförinnan förflutne årens stångjernstillverkning, hvaraf således visar sig, att denna tillverkning under 14 års tid alltjemnt gått framåt.

Jernmanufaktur-smidets årliga belopp har utgjort:

år 1848	1,814	Skø
» 1849	1,987	»
» 1850	1,749	»

eller tillsammans 5,550,

som gör i medeltal för hvarje år 1,850 Skø.

Under loppet af åren 1842—47 utgjorde denna tillverkning i medeltal endast 1,269 $\frac{1}{3}$ Skø. Den har således vunnit en årlig tillökning af 580 $\frac{1}{3}$ Skø.

I jemförelse med förhållandet åren 1837—41, då medeltillverkningen utgjorde 1,008 Sk \ddot{z} , blifver tillökningen 842 Sk \ddot{z} , hvilket bevisar att äfven denna gren af bergshandteringen i Länet vunnit en icke obetydlig förkofran.

Vid det nära Waldemarsvik befintliga kopparverk har tillverkningen varit:

år 1848	203 $\frac{3}{4}$ Sk \ddot{z}
» 1849	100 $\frac{1}{3}$ »
» 1850	87 $\frac{3}{5}$ »

Å de tvänne på Öland belägne alunbruken hafva blifvit tillverkade följande quantiteter:

	Tunnor.	
	Alun.	Vitriol.
år 1848	2,438	839
» 1849	2,370	960
» 1850	2,438	840

eller tillsammans för alla åren 7,246 2639,
som gör i medeltal för hvarje år 2,418 $\frac{2}{3}$ 879 $\frac{2}{3}$.

Jemföras dessa resultat med de i sednaste underdåniga berättelsen upptagne förhållanden, så visar det sig, att medeltillverkningen ökat sig för alun med 41 $\frac{2}{3}$ tunnor, men minskats för vitriol med 86 $\frac{1}{3}$ tunnor.

Fabriker, bruk och öfriga näringar, som icke höra till bergsrörelsen.

De viktigaste af hit hänförliga inrättningar äro det så kallade Fliseryds krutbruk, beläget i Handbörds härad, å hvilket bruk med 30 arbetare tillverkas årligen omkring 1000 centner krut till värde af 32,000 R:dr B:ko, samt Wentzelholms glasbruk i Rumskulla socken af Sefvedes härad, hvarest sysselsättas 21 arbetare samt år 1850 tillverkats 500 kistor fensterglas förutom betydliga quantiteter andra glasvaror, alltsammans beräknadt i värde till 58,990 R:dr B:ko.

Förhållandet med öfriga på landet och i köpingarne anlagde fabriker och manufakturinrättningar var år 1850 följande:

Fabrikernas eller Inrättningarnes beskaffenhet.	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Årligt tillverk- ningsvärde.	
			R.dr.	sk.
Färgerier	23	60	21,078	—
Garfverier	61	114	85,428	—
Klädesfabrik	1	2	2,078	—
Oljeslagerier	13	17	8,243	—
Pappersbruk	17	114	25,821	—
Skeppsvarf	6	130	48,000	—
Diverse fabriker och manufakturverk	73	46	17,340	—
Tillsammans	194	483	207,988	—

Vid ofvannämnde skeppsvarf hafva under år 1850 blifvit nybyggda 10 st. fartyg om tillsammans 382½ lästers dräktighet. Men utom dessa varf finnas vid Länets kuster, synnerligast i Södra Möre och Stranda härader, flera andra ställen, der allmogen tid efter annan bygger eller låter bygga fartyg, vanligen af 30 till 50 lästers dräktighet. Fartygen byggas uteslutande på kravel af ek och furu. Med ett af de i trakten af Döderhultsvik nybyggda fartyg företer sig det egna förhållande, att allt det dertill använda virke blifvit i en inom Mörlunda socken, tre mil från stranden belägen skog apterad och till den önskade formen lösligt sammanfogadt, hvarefter fartygets söndertagna delar transporterats till stranden, der de på kort tid åter blifvit inpassade och sammanbundne. Detta försök läser utfallit fullkomligt tillfredsställande och ledt till betydliga besparingar af arbets- och forslingskostnader. På landet och i köpingarne i Länet ägdes år 1850 fartyg och större båtar, af 5 läster och derutöver, till följande antal och lästetal, nemligen:

	Till utrikes sjöfart begagnade.		Till inrikes sjöfart begagnade.		Summa.	
	Antal fartyg.	Lästetal.	Antal fartyg.	Lästetal.	Antal fartyg.	Lästetal.
Allmoge och landtmän ägde . .	15	556	41	637	56	1,193
Köpingarnes invånare do . . .	23	912	20	443	43	1,355
eller tillsammans	38	1,468	61	1,080	99	2,548

Nämnde år funnos på landet icke mindre än 64 öppna salubodar, der sådan handel idkades, som omförmäles i 6 § af Eders Kongl. Majts nådiga Handels-ordning af den 22 Dec. 1846. Idkarne af denna handel hade för rörelsens drifvande en betjening af 21 personer och erlade tillsammans en bevillning af 237 R:dr 16 sk B:ko. I köpingarne var samma år antalet af handlande 56 samt af deras betjening 33, och bevillningen uppgick till 222 R:dr 24 sk.

Endast få personer hafva enligt 1846 års Fabriks- och Handtverks-ordning förvärfvat sig rätt att på landet inom detta Län hålla ordentliga verkstäder, för att, med biträde af gesäller eller lärningar, till salu åstadkomma handtverksvaror; de verkstäder af sådan beskaffenhet, som år 1850 funnos, voro:

Glasmästare-verkstäder	1.
Kakelugsmakare-verkstäder	2.
Målare- »	1.
Skomakare- »	1.
Skräddare- »	3.

Antalet af så kallade Gerningsmän i nedannämnde yrken var samma år följande:

Skräddare	287.
Skomakare	277.
Smeder	18.
Snickare	17.
Målare	16.
Murare	9.
Kakelugsmakare	2.

Summa 618.

Binäringsarne äro hufvudsakligen desamma, som omförmälas i underdåniga femårsberättelsen för åren 1837—41. För att upphjelpa fiskerierne vid kusterna af Öland har Eders Kongl. Majt genom nådigt bref af den 14 Januari 1848 auslagit tre premier, hvardera af 1,300 R:dr Banco, att tilldelas bolag, som vilja åtaga sig att under en tid af minst fem år derstädes idka sill- och torskfiske på det i Blekinge brukliga sätt, under vilkor tillika att hvarje bolag skulle förse sig med minst tre större så kallade vrak-ekor med segel och tillbehör, 60 sillgarn m. m och hafva i sin tjänst tre Blekingiska fiskare. Endast ett af dessa premier har blifvit användt och kommit till godo ett vid Kåre-

holmen i Föra socken på östra kusten af Öland bildadt fiskeribolag, som likväl icke lärer haft någon synnerlig vinst af företaget. Det betydligaste fisket i Länet är det, som idkas af skärgårdsboerne i Norra Tjusts härad. En icke ringa del af deras fångst, som hufvudsakligast består af strömming, föres till Norrköping och andra orter utom Länet. Laxfisket i Emån är stundom ganska gifvande, men anses hafva på sednare åren försämrats.

Under de år, som nu äro i fråga, hafva flera sockenmenigheter hos Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande begärt och fått utlyste så kallade torgdagar, å hvilka på någon dertill utsedd tjenlig plats idkas handel och utbyte med ortens landtmannavaror och slöjdalster. Dessa torgdagar, af hvilka någon olägenhet icke försports, bereda allmogen lättare tillfällen till afsättning af säd, mjöl, fiskvaror och viktualier och medföra äfven beqväm- lighet för dem, som behöfva köpa sådana varor.

På landet inom Länet hållas årligen 32 marknader, af hvilka de flesta infalla under hösten och äro hufvudsakligen beräknade på afsättning af kreatur. Vanliga försäljningspriset på en någorlunda slagtfet oxen om 12 quarters vidd har varit 80 å 90 R:dr R:gs.

§. 4.

Politisk författning.

Kammarverk. Länets förmedlade hemmanstal, som år 1847 utgjorde $3365\frac{5}{2}$ mantal, har ökats till $3365\frac{2}{3}$ mantal. Tillökningen af $\frac{1}{6}$ mantal har uppkommit genom förnyad skattläggning af kronohemmanet N:o 4 Norrböda på Öland. Genom verkställda skatteköp har antalet af kronohemman blifvit förminskadt från $221\frac{3}{5}\frac{3}{10}$ till $157\frac{3}{4}$, och skattehemmanen hafva vunnit en motsvarande ökning.

Taxeringsvärdet af Länets fastigheter, som år 1847 uppgick till 16,768,739 R:dr, har ökat sig med 160,057 R:dr, eller till 16,928,796 R:dr Banko.

Allmänna bevillningen har från 79,747 R:dr 38 sk. 9 rst., som utgjorde dess belopp år 1847, ökat sig till 84,621 R:dr 23 sk. Tillökningen har uppkommit hufvudsakligen genom förhöjd beräkning af bränvinsbrännings- afgifterne.

Antalet af backstugor har ökat sig från 4,428 till 4,724.

14 nya tullmjölqvarnar hafva blifvit skattlagde. Antalet af sådana qvarnar år 1847 var 192 med 360 par stenar, men utgjorde år 1850 206 med 385 par stenar. Genom skattläggning af 5 nya tullsågar har antalet af sådana inrättningar stigit från 211 till 216 stycken.

Väghållningsbesväret är beräknadt till olika belopp i olika trakter af Länet. I medeltal skulle deraf belöpa på hvarje hemman nära 11 R:dr B:ko.

Af indelta arméen äro följande antal rotar och rusthåll förlagda inom detta Län, nemligen:

af Calmar Regemente	347	rotar,
» 2:dra Lif-Grenadier D:o	83	rusthåll,
» Smålands Husar D:o	138	d:o
<hr/>		
tillsammans		568 nummer,

hvarjemte nedannämnde Krono-Båtsmans-Kompanier äro här i Länet dels indelte och dels roterade, nemligen:

Tjusts Kompani	118	man.
Smålands D:o	121	»
Södra Møre 1:a, 2:a och 3:e D:o	807	»
Ölands D:o	263	»
<hr/>		
tillsammans		1,309 man.

Det tillfälle, att, emot vissa afgifter, befria sig från all befattning med båtsmännens beklädnad, som, geuom Eders Kongl. Majts nådiga Förordning den 22 December 1848 blifvit rot- och rusthållare beredt, var vid 1850 års slut begagnadt af endast ett ringa antal ibland dem. Men sedermera har man mer och mer insett fördelarne af denna förändring, hvilket haft till följd, att beklädnads-kontrakt nu äro för de flesta rotar och rusthåll uppgjorda.

Antalet af till krigstjenst approberade beväringssynglingar var

år 1848	853	man,
» 1849	1,131	»
» 1850	928	»
<hr/>		
tillsammans		2,912 man,

eller i medeltal för hvarje år circa 970 man.

Med år 1850 började tillämpningen af Eders Kongl. Majts nådiga Förordning och Kungörelse af den 13 Februari 1849 angående sättet för beväringssmönstringarnes förrättande och manskapets indelning. Af de det året

approberade 928 man tillhörde 562 sjöbeväring- och 366 landtbeväring-området, och af sistnämnde styrka anvisades 13 man till kavalleribeväring.

Kronouppbörden har fortfarande ordentligen och väl ingått. Vid de summariska redogörelserne har totalbeloppet af alla restantierne å förflutna årets egentliga kronoskatter sällan uppgått till mera än omkring 1,500 Rdr. De under åren 1846 och 1847 Länets invånare nådigst beviljade undsättningslån hafva på behörige tider restfritt blifvit återbetalde. För kronoskylder har veterligen icke någon fast egendom behöft utmättningsvis försäljas.

Politi. De till följd af Eders Kongl. Maj:ts nådiga Stadga den 1 Juni 1850 vidtagne åtgärder i afseende på en ändamålsenligare reglering af kronofjerdingsmansbestyret hade vid samma års slut ännu icke hunnit att medföra några allmänna resultater. Redan förut hade man likväl i en och annan socken antagit visse fjerdingmän, som genom sammanskott af hemmanen erhöilo lön eller arvode; men i de fleste församlingar bestriddes fjerdingmansbefattningen i tur af sockneus hemmansinnehafvare, med årligt ombyte den 1 Maj.

Kronobrefbäringen har blifvit reglerad i öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts nådiga Cirkulär den 30 November 1849. I tre fögderier erlägges en per hemman beräknad afgift, som i sammanhang med kronouppbörden uppbäres och fördelas emellan de till brefbäring anvisade hemman, i mån af det större eller mindre besväret. I de öfriga tre fögderierne har dylik öfverenskommelse icke kunnat beredas, hvarföre brefbäringsbesväret der årligen den 1 Maj flyttas från ett till annat hemman utmed brefbäringslinierna. Kronofogden uppgör förslag till denna omflyttning och förslaget delgifves vederbörande på sockenstämmor, med lemnadt tillfälle för dem, som dertill finna sig befogade, att emot förslaget framställa anmärkningar, öfver hvilka kronofogden afgifver yttrande, hvarefter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande meddelar beslut angående sättet för kronobrefbäringsens utgörande i hela fögderiet för det år, som är i fråga.

Gästgifvaregårdarne på landet i Länet äro desamma, som i sednaste underdåniga femårsberättelserne omförmålas och utgöra tillsammans 97. Vid 24 af dem var skjutsningen år 1847 ställd på entreprenad, enligt kontrakt, af hvilka de flesta under loppet af år 1850 upphörde att vara gällande. Vid sistnämnde års slut funnos på landet i Länet endast 13 gästgifvaregårdar, som hade skjutsningsentreprenad. Orsaken till denna förminskning torde hafva varit de förändrade bestämmelser angående entreprenörernes skyldigheter.

hvarmed Eders Kongl. Majts Befallningshafvande, enligt utfärdad kungörelse den 18 Maj 1850, sökte att i afseende på derefter blifvande skjutsningsentreprenader förekomma den eludering af författningen, som, enligt hvad erfarenheten visat, på flera ställen ägt rum, i det nemligen skjutslaget inom sig utsett en att till namnet vara entreprenör, under det att de öfrige fortfarit att i sin tur skjutsa, och hela förändringen således i sjelfva verket bestått endast i skjutslegans förhöjning utan någon deremot svarande fördel för de resande. I detta afseende blefvo genom nyssnämnde kungörelse följande stadganden meddelade, nemligen:

1:o. »De förut genom tryckte och kungjorde tabeller för hvarje gästgifvaregård i Länet till antalet bestämde hästar, hvilka, der skjutsningen sättes »på entreprenad, det åligger entreprenören att hvarje dygn i första rummet »hafva i beredskap till de resandes fortkomst, skola ovilkorligen vara till finnandes, antingen i stall inom 500 alnar från gästgifvaregården eller ock »sommartiden på så närbelägen betesmark, att hästarne kunna inom den i »nästföljande punkt stadgade tid från skeende budning å gästgifvaregården »framskaffas.

2:o. »Under tiden från och med den 1 Oktober ena året till Maj månads slut det andra året skola dessa hästar, när de af den resaude genom »gästgifvaren eller hållkarlen till skjutsning påfordras, genast för sådant ändamål framställas; men under den öfriga tiden af året lemnas entreprenören »rådrum dermed till högst en half timma efter tillsägelsen.

3:o. »De genom nyssberörde tabeller för hvarje station till antalet bestämda hästar, som det, sedan entreprenörens egna hästar för dygnet utgått, »åligger honom att, för möjligen samma dygn ytterligare erforderlig skjutsning, anskaffa, skola under förutnämnde tid, eller från Oktober månads början till Maj månads slut, vara till begagnande framme inom en half timma »och den öfriga tiden inom en timma efter tillsägelse.

4:o. »När skjuts, genom förbud eller förbudssedel, beställes under förstnämnde årstid minst en timma och under sistnämnde årstid minst 2 timmar »före den tid hvartill skjutsen är beställd, så må entreprenören icke till sådan »skjutsning begagna de egentliga entreprenadhästarna, utan skola dertill användas de hästar, hvilka det, såsom ofvan är nämndt, åligger entreprenören »att derutöfver de resande tillhandahålla, och sådant på det att de resande, »som icke hafva skjuts på förhand beställt, må i möjligaste måtto varda till »fortkomst förhjelpte.

5:o. »De nu meddelade bestämmelser om tiderne för skjutshästars framskaffande å stationer, för hvilka skjutsningsentreprenader hädanefter afslutas, »hafva icke afseende på ankommande kurirer och förbud, hvilka, enligt förut »och ännu gällande föreskrifter, skola, under alla årstider, genast fortskaffas, »ehvad skjutsningen i öfrigt är ställd på entreprenad eller icke.

Åt *Fattigvårdsväsendet* synes en särskild uppmärksamhet böra i denna underdåniga berättelse så mycket heldre lemnas, som här är fråga om de första åren, hvarunder Eders Kongl. Majts nådiga Förordning angående Fattigvården i Riket den 25 Maj 1847 varit tillämpad. Förrän denna välbehöfliga författning trädde i verkställighet, fanns inom detta Län knappast någon enda socken, som hade sin fattigförsörjning ändamålsenligt ordnad. De flesta församlingar hade visserligen fattig-kassor, af hvilkas räntemedel och tillfälliga inkomster man vissa tider på året utdelade allmosor eller understöd, äfvensom fattighus, der man intog sådana fattighjon, som voro lytta och lama eller eljest företrädesvis i behof af vård: men dermed var också i allmänhet kommunens vårdnad om de fattiga slutad: och då det af församlingens medel lemnade understöd dels icke kunde komma socknens alla fattiga till godo och dels sällan var tillräckligt för deras behof, som fingo det åtnjuta, så blef följden, att de fleste af de fattige måste genom bettlande uppehålla sitt lif. Församlingar funnos till och med, inom hvilka man ansett detta tiggerisystem så både riktigt och nödvändigt, att man företagit sig att reglementera om och ordna sättet för detsammans utöfning, t. ex. genom de fattiges fördelning på socknens byar eller rotar, så att vissa fattige autoriserades att tigga i en och andra i en annan rote. Det hände också icke sällan, att man för sådana fattighjon, hvilka, i följd af sinnes- eller kroppslig svaghet, icke kunde på egen hand vandra omkring i bygden, ordnade ett högst eget slags ambulatorisk fattigvård, på det sätt nemligen, att dessa uslingar dömdes att vara ett eller flera dygn på hvarje hemman i socknen med skyldighet för värden, att efter dygnets slut flytta den oftast ovälkomne gästen till nästa gård. I de större socknarne hade man vanligen fördelat sig i mindre kretsar eller rotar, som ansågos företrädesvis skyldiga att draga vård om de inom rotens gränser boende fattighjon. Farhågan för framtida fattigförsörjningsåligganden framkallade nästan alltid en sträng räfst samt ofta protester och tvister i afseende på inhysehjons och arbetsfolks flyttning från den ena till den andra församlingen, hvarvid de protesterande kommunerna sökte i 1788 års kungörelse ett stöd, det Länsstyrelsen likväl i de flesta fall undanröjde. Åtminstone fick det aldrig gälla till hinder för flyttning från en till annan rote

i samma socken. Eders Kongl. Majts Befallningshafvande sökte väl också i öfrit att tillhålla församlingarne att egna deras fattige en tillbörlig vård, och mången gång blef genom utslag bestämdt icke allenast hvad och huru mycket fattighjonet skulle erhålla i årligt understöd, utan ock, att kostnaden derför skulle drabba hela församlingen, utan afseende på roteindelningen; men emedlertid och så länge bestämda författningar saknades, kunde icke någon allmän ordning för besörjandet af denna viktiga samhällsangelägenhet beredas. Otaliga tvister uppstodo, såväl emellan församlingarne inbördes, dels i fråga om inflyttade personers rätt till inflyttning och dels angående fattighjons rätta försörjningsort, som äfven emellan de fattige och kommunerne, angående behöfligheten och beloppet af äskadt understöd. En af de svåraste olägenheterna var dock den, att fattigvården nästan allestädes var så ordnad, eller rättare sagdt vanvårdad, att tyngsta delen deraf drabbade icke kommunen, utan den enskilda barmhertigheten, hvaraf följde, att den hårdhertade undslapp med föga eller iugen uppoffring, under det att den ömsinte medborgaren måste vidkännas en så mycket tyngre börda.

Genom 1847 års nådiga Förordning har denna oreda upphört och deraf föranledda olägenheter blifvit undanröjde. Men just den rättvisa fördelning af fattigvårdsbesväret, som utgör en af den nya författningens hufvudsyften, har i början af dess tillämpning framkallat missnöje inom många trakter af Länet. Sedan all fattigförsörjning öfvergått i fattigvårdsstyrelsens händer, att bestridas på församlingens gemensamma bekostnad, utan att något vidare tiggeri fick äga rum, fann man sig oförmodadt beskattad med dryga, förut i denna form icke vidkända fattigvårds-tillskott, så mycket mera betungande, som man ännu kämbart led af dyningarne efter 1846 års missväxt, hvilken hade efterlemnadt dyr tid, ökad fattigpersonal och obetalda undsättningslån. För dem, som förut gifvit till fattigvården nästan intet och till de fattige efter godtfinnande, kändes det tungt, att nu nödgas hvarje år erlægga kanske ända till 2 tunnor spanmål och derutöfver för helt hemman. Men den ovilja, hvarmed dessa bidrag i början mångenstädes lemnades, gaf snart vika för en bättre öfvertygelse. Man insåg så småningom allmänt, att ordning och en jemn fördelning icke kunde på annat sätt vinnas. Med få undantag hafva också derföre fattigvårdsbidragen i alla socknar ordentligen och utan behof af utmättingsåtgärder utgått. Dessa bidrag hafva äfven inom de flesta kommuner minskats, sedan rikare skördar spridt en allmännare välmåga bland den jordbrukande och lemnat rikligare arbetstillfällen åt den arbetande delen af befolkningen.

Förhållandet år 1850 med fattighjonens och understödstagarnes antal samt fattigvårdsomkostnadernes belopp inom de särskilda fögderierne, städerna således undantagne, har varit följande:

	Antal fattiga			Fattigvårdsutgifter belopp i Bankomynt.	
	äldre personer.	barn.	Summa fattighjon.		
Tjust	669	362	1,031	11,295	25 —
Tunaläns med flere härader	723	475	1,198	4,939	— —
Norra Möre med flere härader	519	414	933	12,169	8 —
Södra Möre	920	514	1,434	12,828	10 —
Ölands Norra Mot	380	147	527	5,127	1 8
Ölands Södra dito	305	165	470	4,996	— —
Summa	3,516	2,077	5,593	51,354	44 5

Då hela befolkningen i Länets, med undantag af städerna, utgör 181,943 människor, så visar det sig att nära tre procent af folkmängden äro fattighjon eller understödstagare. Om summan af fattigvårdsutgifter fördelas lika på Länets hemman, så belöpa omkring 15 R:dr B:ko på hvarje hemman. Härvid bör dock erinras, att en icke ringa del af fattigvårdsutgifterna bestrides genom fattigkassornas räntemedel och tillfälliga inkomster äfvensom genom personliga bidrag, så att de tillskott, hvilka drabba hemmansägarna och öfrige röstägande, icke kunna beräknas till mera än 8 à 10 R:dr B:ko i medeltal per hemman. I flera socknar minskas behofvet af sådana tillskott derigenom, att den till sockenmagazinet inflytande räntespanmål användes till fattigförsörjningen.

Fångvårdsanstalter. Under den tidrymd, som denna underdåniga berättelse afser, lades grunden till det nya, sedermera färdigblifna Läns-Cellfängelset härstädes, som innehåller 102 ljusa och några mörka celler. Kostnaderna för fångars vård och underhåll utgjorde:

år 1848	22,384 R:dr B:ko.
» 1849	17,646 » »
och » 1850	15,619 » »

Då denna kostnad år 1847 uppgick till 30,440 Riksdaler Banko, så synes, att en betydlig minskning deruti sedermera ägt rum.

Antalet af å Landskansliet afgjorde skuldfordringsmål utgjorde:
 år 1848 3,017, omfattande en summa af 411,297 R:dr B:ko.
 » 1849 2,562, » » » » 351,601 » »
 » 1850 2,491, » » » » 554,209 » »

Dessa ärendens antal har således under ifrågavarande tid varit i ett jemnt aftagande, som torde vara att tillskrifva dels en af mera gynsamma skördar alstrad allmänna förmåga att, utan tvång af lagsökning, betala åsamkade skulder och dels den ökade penningetillgång, som Hypotheksföreningarne spridd i landet.

De lagsökningar, som under ifrågavarande år här anställdes af Banko-Diskonten och Smålands Privatbank, voro till antalet följande:

	<u>Banko-Diskonten.</u>	<u>Privatbanken.</u>
år 1848	69	47.
» 1849	64	37.
och » 1850	72	52.

Länets Brandstodsbolag, som lemna försäkring af både fast och lös egendom, har under den tid, som är i fråga, vunnit en icke ringa förkofran. Den försäkrade egendomens sammanräknade värde utgjorde:

år 1848	9,436,520 R:dr B:ko.
» 1849	11,796,870 » »
och » 1850	12,821,020 » »

År 1849 timade flera betydliga eldskador, dervid äfven mordbrand misstänktes. För det året uppgick den på bolagets delägare uttaxerade försäkringsafgift till 2 R:dr 4 sk. för hvarje 1,000 R:dr af ansvarighetsbeloppet; men vanligen inskränker sig den årliga afgiften till $\frac{1}{2}$ eller $\frac{2}{3}$ R:dr per mille.

Sparbanker äro inrättade i några få socknar, äfvensom i Döderhultsviks köping.

Sjukvårdsanstalterne äro, utan förändring, desamma, som omförmälas i de tvänne sednaste underdåniga femårsberättelserna. I sjutton socknar finnas examinerade barnmorskor.

Då kolerafarsoten år 1848 hotade rikets gränser, hvilka den tyvärr slutligen beträdde, så anordnades öfverallt i Länet Sundhetsnämnder, hvarjemte karantänsbevakning inrättades vid alla kuster, och såväl i städerna, som mångenstädes på landet vidtog man förberedande åtgärder, för att vid inträffande behof kunna skyndsamt inrätta kolerasjukhus. Från den fruktade farsoten blef

Länet likväl förskonadt ända till den 6 Oktober 1850, då i Döderhultsviks köping yppade sig ett dödsfall, som förklarades vara af Asiatic kolerera. Vid första underrättelse om sjukdomens utbrott blef en läkare härifrån afsänd till Döderhultsvik, för att i sjukvården biträda der stationerade Provincial-Läkaren, och efter några dagars förlopp aflöstes den förre af fyra, utaf Sundhets-Kollegium till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes disposition ställde extra koleraläkare. I köpingen inrättades genast ett kolerasjukhus och dervarande Sundhetsnämnden vidtog i öfrigt lämpliga åtgärder för att i möjligaste mån minska sjukdomens framfart. Den fortfor dock i 7 veckor, hvarunder af köpingens befolkning 95 personer insjuknade och deribland 48 afledo. I öfriga delen af Döderhults socken blefvo tre personer angripne af kolera, men af dem dog endast en. Åtskilliga angränsande församlingar företogo sig, under den af sjukdomens granskning in jagade förskräckelsen, att genom hvarjehanda spärrningsåtgärder söka hindra kommunikationen med köpingen, som derigenom saknade tillräcklig tillförsel af matvaror och andra förnödenheter; men dessa åtgärder blefvo af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande genast upphäfne och undanröjde. Huru farsoten kommit till Döderhultsvik har ej kunnat utrönas; men märkligt är, att gastriska febrar och diarrhéer hade under hela September månad varit gångbara såväl i köpingen som kuststräckan deromkring. Till andra orter i Länet sträckte sjukdomen sig icke.

Städerna.

1:o Stapelstaden Calmar:

Stadens folkmängd, som år 1847 utgjorde 6,394 personer, uppgick år 1850 till ett antal af 6,503. Under mellantiden af tre år har således uppstått en tillökning af 109 människor. Då antalet af döda vanligen öfverstiger de föddas antal, så har denna folkökning uppkommit genom inflyttningar från landsbygden eller andra orter.

I sednaste underdåniga femårsberättelsen omförmälas, såsom här befintliga, ett Gymnasium, en högre Lärdoms- och en Apologistskola. Dessa trenne läroanstalter hafva nu blifvit sammanslagne till ett gemensamt Elementarläroverk.

År 1850 var förhållandet med de publika läroanstalterne här i staden följande:

Läro-

Läroanstalter bekostade		Antal lärare och lärarin- nor.	Årliga be- loppet af deras löner i Banko- mynt.		Lärjungarnes antal.
af kronan.	af stadens invånare.				
Elementarläroverket	18	13,840	40	167
Ett Skolläroreseminarium	3	530	—	24
En Navigationsskola	2	1,200	—	41
	2:ne Folkskolor	3	966	32	336
	En Flickskola	1	166	32	30
	En Småbarnsskola	2	266	32	36
	Tillsammans	29	16,970	40	634

Handeln och sjöfarten, som utgöra stadens förnämsta näringsmedel, hafva under de år, hvarom nu är fråga, visserligen fortfarit att vara temligen betydliga och omfattande; men likväl rönt ett menligt hinder af det Schleswig-Holsteinska kriget. De deraf föranledda blokader jemte oro och stagnation i rörelsen å de flesta handelsplatser inom Danska Hertigdömena, dit största delen af Calmar stads trädvaruexport har sin vanliga destination, försakade under åren 1848 och 1849 en icke obetydlig minskning i härvarande exportörers rörelse och inkomst.

År 1847 ägde stadens invånare 104 fartyg om tillsammans 3,921 lästers drägtighet. Fartygens antal uppgick år 1850 till 147 stycken och deras sammanräknade drägtighet till 4,557 läster.

Förhållandet med stadens export och import under ifrågavarande år visar sig för öfrigt af följande uppgifter.

	Antal häri- från utkla- rerade skeppsladd- ningar.	Tullafgifter i Riksdaler Banko.		
		För export.	För import.	Summa.
År 1848	423	2,725	67,987	70,714
» 1849	384	5,843	78,447	84,290
» 1850	451	5,064	95,556	100,620

I afseende på lagskipningen har den förändring inträffat, att Kämnersrätten, till följd af Eders Kongl. Maj:ts nådiga Förordning den 16 April 1849, blifvit indragen och der handlagda mål öfverflyttats till Rådstufvurätten, som nu är fördelad på två afdelningar. Ordförande äro på den ena afdelningen Borgmästaren och på den andra en dertill af Eders Kongl. Majt i nåder förordnad Rådman. På hvarje afdelning tjenstgöra dessutom två Rådmän, af hvilka en är adjungerad, utan lön.

År 1850 funnos i staden 69 handlande med en betjening af 59 personer samt 100 handtverkare med 261 gesäller och lärlingar.

För öfrigt funnos 10 fabriker, vid hvilka sysselsattes 49 arbetare.

61 personer innehade rättighet att såsom försörjningsmedel idka handtverk.

Å stadens skeppsvarf, som fortfarande är staldt på aktier, sysselsattes år 1847 90 arbetare. Under loppet af de tre år, som nu äro i fråga, blefvo der nybyggda sex fartyg om tillsammans 331 svåra lästers dräktighet. Föröfrigt verkställdes reparation och förbyggnad af en mängd fartyg.

I stadens sparbank voro vid slutet af år 1847 insatte af 1,139 personer tillsammans 76,448 Riksdaler 44 skillingar Banko. Vid 1850 års slut hade insättarnes antal ökat sig till 1,304 och insättningarnes belopp till 85,545 Riksdaler 40 skillingar. Dessutom ägde sparbanken ett eget kapital af 5,499 Riksdaler 46 skillingar 5 runstycken Banko.

Fattigförsörjningen är ganska betungande. Antalet af underhållne eller med understöd försedde fattighjon och alla omkostnaderne i och för fattigvården hafva utgjort:

	Antal fattighjon.	Omkostnadsbelopp.
År 1848	422	B:ko R:dr 10,847: 2. —
» 1849	364	8,865: 18. —
» 1850	369	8,916: 7. —
eller för alla tre åren	1,155	B:ko R:dr 28,628: 27. —
som gör i medeltal för hvarje år	385	» » 9,540: 41. —

Endast omkring hälften af detta omkostnadsbelopp betäckes genom fattigkassans räntemedel och tillfällige inkomster. Det öfriga måste inbringas genom beläggning å stadens invånare, hvilken beläggning vanligen uppgått till 1 à 1½ procent af den årsinkomst, som Taxations-Komitéen ansett de betalningsskyldige äga.

År 1850 uppgick sammanräknade brandförsäkringsvärdet af stadens hus till 863,775 R:dr, och stadens invånare hade löseegendom försäkrad till ett belopp af 564,080 Riksdaler Banko.

Samma år utgjorde stadskassans intrader 15,103 och dess utgifter 13,534 Riksdaler Banko.

Den i sednaste underdåniga berättelsen omförmälda, så kallade Fröberg-ska stiftelsen för vanvårdade barn har ännu icke kunnat bringas i verksamhet, men byggnaderne äro i det närmaste färdige.

Under de år som äro i fråga har staden icke lidit af någon betydligare eldsvåda. Eldsläckningsanstalterne fortfara att hållas i god ordning.

Under Calmar stad lyda köpingarne Bergqvara, Pataholm, Mönsterås, Påskallavik, Döderhultsvik och Figeholm, af hvilka Bergqvara är gemensam för städerna Carlskrona och Calmar, likasom Figeholm för Calmar och Westervik. I Döderhultsvik har folkmängden och rörelsen betydligt ökat, och den förra utgjorde 1850 omkring 1,600 personer. Antalet af köpmän i nämnde köping utgjorde 1847 endast 16, men uppgick vid 1850 års slut till 26. Å de öfriga köpingarne har förhållandet varit i det närmaste lika med hvad i sednaste underdåniga berättelsen finnes upptaget.

2:o Stapelstaden Westervik:

Stadens folkmängd, som år 1847 utgjorde 3,843 personer, uppgick vid slutet af år 1850 till 4,116, deribland 985 af mankön och 1,337 af qvinkön erlade mantal. Under åren 1848, 1849 och 1850 äro i staden födda 336 och döda 289; således 47 flera födda än som aflidit; och har dels derigenom och dels i följd af inflyttningar befolkningen i det hela ökat med 268 personer.

I staden finnes en högre apologistkola, som erhållit sin nuvarande organisation enligt Kongl. Maj:ts nådiga resolution den 16 Mars 1847, hvarigenom, ifrån att vara en elementarskola med tvänne afdelningar och tvänne lärare, denna skola blifvit förändrad till högre apologistkola med fyra ordinarie lärare, der undervisning meddelas i alla de läroämnen och till den grad, som erfordras för den mindre studentexamen; hvarförutan af särskilde, dertill antagne lärare lemnas undervisning i sång, ritning och gymnastik. Lärarnes löneinkomster äro följande:

Rektor	B:ko R:dr	1,000.
1:sta Kollega	» »	600.
2:dra dito	» »	600.
3:dje dito	» »	600.

En Kantor, tio tunnor spanmål årligen, för hvilka erhålles lösen efter medelpris af de fem sednaste årens markegång.

En Gymnastiklärare, med årligt arfvode B:ko R:dr 120,
och en Ritlärare dito dito dito » » 120.

Lärjungarnes antal har från 58, som det var år 1847, numera ökat sig till omkring 100.

Uti stadens folkskola, hvarest lemnas undervisning i föreskrifna läroämnen af en lärare, som har i årlig lön B:ko R:dr 200, utgjorde lärjungarnes antal vid 1850 års slut 110.

I sammanhang med folkskolan är bildad en slöjdskola för medellösa flickor, hvarest af en antagen lärarinna, med årlig lön af 133 R:dr 16 sk. B:ko, meddelas undervisning i qvinnoslöjder. Uti denna skola, åt hvilken åtskilliga fruntimmer i staden dessutom egna en närmare tillsyn, är lärjungarnes antal 43.

Dessutom finnas i staden flera enskilda undervisningsanstalter med tillhopa 169 lärjungar.

Från och med år 1847 till och med år 1850 hafva byggnader här i staden blifvit i städernas allmänna Brandstodsbolag försäkrade för ett värde af B:ko R:dr 21,250. År 1847 hade stadens invånare lösegendom assurerad i städernas Bolag till försäkring af lösegendom för ett värde af B:ko R:dr 363,780, och år 1850 för ett värde af B:ko R:dr 277,980.

Arealen af stadens område utgör 4,299 tunnland 12 $\frac{3}{4}$ kappland, deraf 478 tunnland 12 $\frac{3}{4}$ kappland åker, 843 tunnland äng samt 2,978 tunnland skog och betesmark. Enligt år 1824 förrättad skattläggning, som af Kammar-Kollegium blifvit fastställd, är all stadens jord beräknad till 9 $\frac{7}{8}$ hemman, deruti inbegripes den under staden lydande, till ett fjerdedels hemman upptagne köpingen Gamlebyn.

Hufvudnäringen härstädes är handel, och stadens större eller mindre välstånd beror på det förhållande, hvaruti dess utrikes handelsrörelse, synnerligen frakthandeln, under omväxlande konjunkturner sig befinner.

Af stadens handlande, trettioåtta till antalet, deribland två äro bosatta i Gamleby köping, drifva de flesta både in- och utrikes handel, samt äro tillika skeppsredare. Öfriga borgerskapet utgöres af 46 sjökaptener samt 78

idkare af åtskilliga handtverk, bland hvilka sednare tvänne äro bosatte i köpingen. Manufakturier och fabriksinrättningar här i staden äro: en spegelfabrik, en fabrik för tillverkning af lackerade bleckarbeten, ett garfveri, två skeppsvarf, en segelduksfabrik och två replagerier.

Hvad sjöfarten särskildt angår, så har antalet och lästetalet af stadens till utrikes och inrikes sjöfart begagnade fartyg under åren 1848, 1849 och 1850 varit följande:

år 1848 till utrikes sjöfart	33	med ett lästetal af	2,933	$\frac{45}{100}$.
» 1849 » » »	39	» » »	3,482	$\frac{93}{100}$.
» 1850 » » »	34	» » »	2,973	$\frac{50}{100}$.
» 1848 till inrikes »	11	» » »	216	$\frac{2}{100}$.
» 1849 » » »	11	» » »	199	$\frac{1}{100}$.
» 1850 » » »	10	» » »	171	$\frac{8}{100}$.

Å stadens tvänne skeppsvarf hafva under samma år följande fartyg blifvit nybyggda, nemligen:

år 1848	6	stycken af tillsammans	715	läster.
» 1849	3	» » »	189	»
» 1850	3	» » »	396	»

Stadens import har hufvudsakligast utgjorts af dels salt, som haft afsättning till Norrige, inrikes städer, angränsande skärgård samt allmogen i detta och Östergöthlands Län, dels sill och torr fisk för stadens och omkringliggande landsorts behof, dels också manufakturvaror, hvilka sednare dock till större delen emottagits endast i spedition för andra, inuti landet belägna städers handlande.

Antalet af de från Westervik till utrikes orter expedierade skeppsladdningar samt beloppet af all slags uppbörd vid dervarande tullkammare hafva utgjort:

år 1848	102 B:ko R:dr	43,789:	21.	3.
» 1849	81	38,091:	21.	11.
» 1850	116	36,656:	34.	6.

Tillsammans 299 B:ko R:dr 118,537: 29. 8.
eller i medeltal cirka . . . 100 39,846: — —

Exporten har förnämligast utgjorts af trädvaror och jern. Af dessa slags varor exporterades:

	Furu- plankor.	Enkla bräder.	Balkar, spar- rar och så kallade sleepers.	Ekstäf.	Stångjern.
	Tolfter.	Tolfter.	Stycken.	Stycken.	Stk.
År 1848	14,437	20,803	7,621	117,952	6,213
» 1849	8,305	16,857	1,528	174,765	4,302
» 1850	8,592	27,133	1,923	140,126	8,811
eller för alla tre åren . . .	31,334	64,793	11,072	432,843	19,326
som gör i medeltal för hvarje år cirka	10,445	21,598	3,691	144,281	6,442

Under åren 1847, 1848, 1849 och 1850 hafva tillhopa sextioen personer erhållit Magistratens tillståndsbref att såsom försörjningsmedel med egna händer idka handverk här i staden, bland hvilka likväl under tiden sju uppsagt eller eljest afträdt ifrån denna näringsrättighet, så att vid 1850 års slut endast femtiofyra sådana handverksidkare funnos.

Fattigvården handhafves för närvarande, enligt det genom Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes resolution den 20 Juni 1848 för densamma fastställda reglemente, af en särskild styrelse som jemväl har inseende öfver en i sammanhang med fattigvården organiserad arbetsinrättning, hvilken sednare tog sin början redan den 1 December 1845. De fattige äro antingen utackorderade mot viss årlig afgift, eller njuta understöd i mat från fattighuset, eller ock erhålla de penningeunderstöd, förnämligast till hushyra. Åtskilliga gamla, orkeslösa fattighjon och sådana värlösa barn, för hvilka icke erhållits tillfälle till utackordering, äro intagne å fattighuset, der de få mat, kläder och husrum, samt verkställa för inrättningens räkning hvarjehanda arbeten, lämpade efter hjonens ålder och kroppskrafter, jemte det barnen få begagna stadens folkskola. Såsom egentliga arbetshjon äro uti fattig- och arbetshuset intagne dels arbetsföre fattige, som sakna annan arbetsförtjenst, dels lösdrifvare och lättingar, hvilka besvärat samhället med bettlande och som här sysselsättas, när tjenligt arbete utom inrättningen icke kunnat åt dem anskaffas; och erhålla de i fattig- och arbetsinrättningen intagne arbetshjonerna, lika med fattighjonerna, mat, kläder och husrum på stället.

Fattigvårdsutgifterna utgjorde: för år 1848 B:ko R:dr 5,611: 27. 3.
 » » 1849 » » 5,337: 6. 7.
 » » 1850 » » 5,151: 21. 10.

Härförutan finnes här, dels ett annat fattighus, stiftadt af framlidna Enkefru Anna Cederflyckt, hvilket för närvarande har en fond af Banko Riksdaler 20,419: 41. 11., deraf räntan, enligt föreskrift, användes till sexton pensioner, à 33 R:dr 16 sk., och 22 understöd, à 16 R:dr 32 sk. årligen, åt gamla och af sjukdom bräckliga personer inom Westerviks stad samt Hallingebergs, West-rums och Gladhammars socknar, till hvilken inrättning jemväl hörer ett här i staden beläget, rymligt stenhus med dertill hörande uthus, som likväl efter särskildt förordnande för närvarande begagnas till kurhus och lazarett för norra delen af Länets, dels också följande fromma stiftelser, tillkomna genom förordnanden utaf aflidne personer, nemligen:

1:o Pihlska fonden med ett kapital B:ko R:dr 1,150: — —

2:o Ahlgrenska fonden d:o d:o » » 1,111: 5. 4.

3:o Mobergska fonden d:o d:o » » 500: — —

4:o Langska fonden d:o d:o » » 333: 16. —

och 5:o Fähræiska fonden d:o d:o » » 4,000: — —

deraf årliga räntorna användas, efter testatorernes föreskrifter, till pensioner åt nödlidande inom staden.

En af stadens handlande borgare bildad pensionsinrättning trädde i verksamhet med början af år 1848. Denna inrättnings fond, derifrån pensioner ännu icke utdelats, utgjorde vid 1850 års slut Banko Riksdaler 17,136: 44. 4.

Den för Westerviks stad samt Tjusts härader och dertill gränsande landsbygd år 1835 här inrättade sparbank, som är grundad på aktier, och hvars nu gällande reglemente Eders Kongl. Maj:t i nåder fastställt under den 2 Februari 1847 och den 22 Februari 1850, fortfar att vinna förkofran. År 1847 var antalet af insättare 1,110, för hvilka sparbanken förvaltade medel till belopp af Banko Riksdaler 144,198: 14., deraf under loppet af samma år blifvit insatte Banko Riksdaler 47,178: 18. Vid 1850 års slut utgjorde aktieägarnes behållning Banko Riksdaler 10,112: 40 sk. 7 rst., samt de af 1,596 personer verkställda insättningar Banko Riksdaler 205,627: 46 sk. Under året 1850 har insättarnes fond ökat sig med Banko Riksdaler 26,715: 33 sk. År 1849 utdelade sparbanken Banko Riksdaler 97: 24 sk. såsom premier till femtiofyra personer af arbetande och tjenande klasserna, hvilka genom flerårig jemn insättning gjort sig till uppmuntran förtjente.

De publika hus och byggnader, hvilka staden har att underhålla, äro rådhuset, skolhuset, jernvägen, packhuset, fyra spruthus och stadshuset, som tillika är stadens gästgifvaregård, hvilken sistnämnda stora och prydliga egendom inköptes år 1849.

Stadens inkomster, som utgöras af skott, förskott, ägopenningar, burgäld, stadstolagen, våg- och mätarepenningar, bro-, hamn- och ringpenningar, ståndpenningar, tomtören en procent af fastighetsköp, plaupenningar af Gamleby köping samt arrenden af stadsjord, af staden tillhörige värdshuslägenheter i Gamleby köping och af ett och halft hemman Bjurvik i Hjortheds socken m. m., förvaltas dels af stadens Sjumanskammare, enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga Ordningsstadga af den 27 Februari 1845, dels också, vidkommande afgifterna af sjöfarten, såsom hamn-, bro- och ringpenningar, barlast- och kokhuspenningar m. m., utaf bro- och hamnkassans direktion, hvilken sednare har närmaste tillsynen öfver underhållandet af skeppsbron och hamnen. Sjumanskammarens inkomster under ifrågavarande åren hafva per medium utgjort B:ko R:dr 19,191: 16 sk. 11 rst., och utgifterne under samma tid likaledes per medium B:ko R:dr 26,319: 36 sk. 5 rst. Bristen har betäckts dels med förut varande kassabehållning, dels med upptaget lån å B:ko R:dr 5000. Under de näst framför ifrågavarande tidrymd förflutne fem år utgjorde Sjumanskammarens inkomster i medeltal endast Banko Riksdaler 8,381: 40 sk. Den ökade inkomsten har hufvudsakligen vunnits genom skogsafverkning vid stadens hemman Bjurvik, som dessa trenne år lemnat i medeltal en årlig nettoinkomst af cirka 7000 Riksdaler Banko. De ökade utgifterne under sistnämnde tre år hafva härledt sig dels från kostnaden för omförmälda skogsafverkning och dels från afbetalningar å köpeskillingen för stadshusegendomen, stadshusets reparerande samt nybyggnader å en staden enskildt tillhörig lägenhet vid Mälserum. De taxerade afgifterna under ifrågavarande tidrymd hafva deremot varit enahanda som förut, eller i medeltal omkring B:ko R:dr 3000. Bro- och hamn-kassans inkomster och utgifter under samma tid hafva årligen per medium utgjort, de förra B:ko R:dr 2,118: 1 rst. och de sednare B:ko R:dr 1,009: 23 sk. 6 rst.

Sedan i öfverensstämmelse med Kongl. Förordningen den 16 April 1849, Kämnerrätten här i staden upphört från och med början af år 1850, så hafva enligt Kongl. brefvet den 4 December 1849 alla till nyssnämnde Rätt förut hörande mål och ärenden blifvit omedelbarligen upptagne och handlagde af Rådstufvurätten härstädes; och har, efter underdånig framställning af Magistraten och Borgerskapets äldste, Eders Kongl Maj:t under den 19 Oktober 1850 täckts i nåder bifalla, att antalet af Rådmän i stadens Magistrat och Rådstufvurätt fick minskas från sex till fem, hvilka numera alla erhålla full lön vid tjenstens tillträdande, i stället för att den sjetta eller yngsta Rådmanen förut tjenade utan lön.

Enligt

Enligt 1850 års aflöningsstat för stadens Borgmästare, Rådmän och öfrige tjenstemän med flera äro från stadskassan utbetalde löner till belopp af B:ko R:dr 4,732: 16 sk., hvarförutan arealen af löningsjorden utgör femtioåtta tunnland $8\frac{1}{2}$ kappland.

Stadens publika eldsläckningsanstalter äro i god ordning. Någon betydligare eldsvåda har under ifrågavarande tidrymd ej ägt rum.

3:o Uppstaden Wimmerby:

Invånarnes antal, som år 1847 uppgick till 1,542, utgjorde år 1850 endast 1,501 personer. Stadens folkmängd har således under de tre ifrågavarande åren förminskats med 41 personer. Såsom orsak dertill uppgifvas dels utflyttningar och dels den ökade dödlighet, som år 1849 uppkommit af smittkoppor.

För undervisningen är sörjdt genom en lägre lärdomsskola, med en rektor och två kolleger. Lärarnes löner utgöra tillsammans 2,000 R:dr B:ko, hvarförutan rektorn har boställe och stadsjord. År 1850 hade skolan 30 lärjungar. Dessutom finnes en folkskola, hvarest undervisning lemnas åt omkring 100 barn af bägge könen.

Sedligheten inom staden anses hafva tilltagit. Under de tre år, som äro i fråga, hafva endast tre personer, alla häktade för mindre stölder, varit i stadens arrest insatte.

Staden hade år 1850 nio handlande, med 6 handelsbetjenter samt 50 handtverksmästare med 11 gesäller och 11 lärlingar. 5 personer hade erhållit tillstånd att idka handverk såsom försörjningsmedel, utan rätt att dervid begagna gesäll eller lärling. Både de handlandes och handverkarnes rörelse är obetydlig.

Värdet af stadens hus och tomter, som år 1847 utgjorde 120,043 R:dr, har ökats till 122,029 R:dr B:ko. Stadens invånare hade år 1850 lösegenom försäkrad i Städernas Bolag till ett värde af 54,400 R:dr B:ko.

Stadens fattigvård kostade år 1850 Banko R:dr 1,394: 20 sk. 3 rst. Fattighjon och understödstagare voro 89, deraf största delen barn.

Borgerskapet har ett särskildt spanmåls-lånemagazin, af hvars räntevinst en del användes till understöd åt orkeslöse och fattige borgare eller deras enkor och barn.

Alla de utgifter, som bestridas af stadskassan, uppgå årligen till omkring 2,400 R:dr Banko, deribland nära hälften utgöres af löner till Magistraten och dess betjening.

Staden, som under ifrågavarande tre år icke varit hemsökt af eldsvåda, har goda och väl underhållna eldsläckningsanstalter.

Stadsjorden uppodlas mer och mer, afkastningen af säd och potates är mera än tillräcklig för stadens behof.

4:o. Sjöstaden Borgholm:

Stadens folkmängd, som år 1847 utgjorde 533 personer, besteg sig år 1850 till

skattskrifne: mankön	125	
	qvinkön	156
		<u>281,</u>
icke skattskrifne: mankön	79	
	qvinkön	80
		<u>159</u>
		Summa 440.

En minskning i antalet af stadens befolkning har således uppstått af 93 personer.

Här finnas en apologistkola och en folkskola, hvardera med en lärare, som åtnjuter i lön, den förre af statsmedel 400 R:dr Banko och den sednare af staden 200 Riksdaler samma mynt. Lärjungarnes antal var år 1850 i apologistkolan 16 och i folkskolan 38.

Värdet af stadens hus och gårdar utgjorde år 1850:

brandförsäkrade	B:ko R:dr	57,650
icke brandförsäkrade	»	» 9,440

Summa B:ko R:dr 67,090.

Samma år hade stadens invånare lösegendom försäkrad i Städernas Bolag till ett sammanräknadt värde af 55,300.

Stadens handel afser förnämligast uppköp och försäljning till andra orter af spannmål från Ölands Norra Mot samt försäljning i minut af sill, salt, specier och andra köpmannavaror. Denna rörelse, som år 1850 sysselsatte 9 köpmän och 8 handelsbetjenter, anses hafva på sednare tider betydligt af tagit i både omfattning och vinst dels såsom följd af svaga skördar och deraf minskad spannmålstillförsel, samt dels ock i anseende till bodhandeln på landet.

I staden finnes en cikoriefabrik, som sysselsätter en fabrikant och fyra gossar. Årliga tillverkningsvärdet uppgifves endast till 462 Riksdaler Banko. Tillika finnes der en färgerifabrik med fyra arbetare och tillverkningsvärde af 4,000 Riksdaler Banko.

I åtskilliga yrken finnas 26 handverkare, som år 1850 hade 4 gesäller och 18 lärningar.

En tredjedel af stadens befolkning utgöres af personer, som icke hafva annat att lefva af än deras arbete för dagen och af hvilka de flesta sällan mäka att betala kronoutsylderne. Stadens fattigvård är derföre mycket betungande och tillskottet dertill har under några år stigit från 1 till 25 skillingar för hvarje Riksdaler af bevillningen efter andra artikeln.

Calmar i Landskansliet den 7 Maj 1853.

På Landshöfdinge-Embetets vägnar:

C. A. Palme.

J. O. Siljeström.

TABELL för Städerna inom Calmar Län för åren 1848—1850.

	Hus, Tomter, Verk och Inrättningar.	Jord.														Utsäde af							Medelafkastning, sedan utsädet är afdraget.								Underhållna Kreatur.						Uppskattadt värde.												<i>S t a t s</i> ————— <i>B i d r a g</i> .																																						
		Aker.	Äng.	Skog och Betesmark.	Summa Tunland.	Hemmantal.	Hvete.	Råg.	Korn.	Hälsa.	Blandstid.	Ärtor.	Potatis.	Hvete.	Råg.	Korn.	Hälsa.	Blandstid.	Ärtor.	Potatis.	Hastar.	Oxar.	Kor.	Ungboskap.	Får.	Svin.	Getter.	Hus och Tomter.	Jord.	Bruk, Manufakturer, Qvarnar, Fabriker, m. m.	Summa.	Bevillning.						Ständiga Räntor.						Kostnad för Rotering.	Kostnad för Städersnas Styrelse.	Klereciets Underhåll.				Fattigförsörjning.	Skjuts.	Väghållning.	Diverse afgifter, onera och allmänna besvär.	Summa Stats-Bidrag.																																	
																																Efter 1:sta Art.		Efter 2:dra Art.		Efter 3:dje Art.		Brännvinsbrännings-afgift.		Summa.		Boskaps- och Åkerskatt.				Mantalspenningar.		Summa.							Pastorers.	Komministrars.	Kyrkobetjenings.	Summa.																													
																																R:dr	s.	r.	R:dr	s.	r.	R:dr	s.	r.	R:dr	s.	r.			R:dr	s.	r.	R:dr										s.	r.	R:dr	s.	r.	R:dr	s.	r.	R:dr	s.	r.	R:dr	s.	r.	R:dr	s.	r.	R:dr	s.	r.	R:dr	s.	r.	R:dr	s.	r.			
Calmar	611	495	590	400	1,285	15	6	120	130	16	4	2	310	42	800	650	64	20	8	2,180	90	36	80	2	20	30	2	849,470	—	57,800	—	45,000	—	950,270	—	606	30	—	8,625	43	1	21	29	—	568	1	3	9,822	7	4	3	16	—	856	24	—	859	40	—	338	36	9	5,977	30	8	1,666	32	—	700	—	800	—	3,166	32	—	7,650	—	500	—	1,475	—	4,892	24	—	34,680	26	9
Westervik	511	478	845	2,978	4,299	9 ⁷ / ₈	4	86	16	20	—	1	450	9	516	64	60	—	5	2,580	69	76	165	11	149	38	—	419,200	—	147,270	—	—	—	566,470	—	401	12	—	3,707	19	—	—	—	319	45	—	4,428	28	—	21	4	—	575	—	596	4	—	105	—	3,694	—	533	16	—	495	—	261	5	—	1,289	21	—	5,770	—	—	—	200	—	5,259	16	—	21,520	21	—			
Wimmerby	111	260	470	2,426	5,156	9 ¹ / ₂	1	80	45	6	—	1	400	7	450	170	25	—	4	3,600	55	40	160	50	100	70	—	122,029	—	46,565	—	5,500	—	174,092	—	143	18	—	725	18	8	—	—	229	25	8	1,096	14	4	318	6	3	207	—	525	6	3	45	13	2	1,156	32	—	200	—	70	—	65	—	555	—	1,394	—	259	—	267	—	1,145	—	6,179	17	9					
Borgholm	92	—	—	74	74	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	50	—	—	25	—	65,110	—	100	—	1,800	—	67,010	—	49	—	514	1	9	—	—	—	—	565	1	9	—	68	—	68	—	19	7	—	180	—	200	—	40	—	50	—	270	—	169	—	—	—	300	—	1,569	8	9													
Summa	1,325	1,253	1,705	5,878	8,814	34³/₈	8¹/₂	286	189	42	4	4	1,140	58	1,766	884	149	20	17	8,360	234	152	435	43	449	163	21,455,809	—	251,755	—	50,500	—	1,757,842	—	1,200	12	—	13,570	34	6	21	29	—	1,117	23	11	15,910	3	5	342	26	3	1,706	24	—	2,049	2	3	504	8	11	10,988	14	8	2,600	—	1,305	—	1,156	5	—	5,061	5	—	14,985	—	739	—	1,940	—	11,574	40	—	65,749	26	3	

Calmar i Landskontoret den 10 April 1853.

J. O. Siljeström.

